

FACTSHEET

DEMOGRAFISCHE CONTEXT

STUDIE JONGEREN EN GEZONDHEID
2021/22

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

SOCIODEMOGRAFISCHE EN -ECONOMISCHE CONTEXT

In de factsheet *Introductie* wordt meer informatie geboden omtrent de algemene opzet van de studie *Jongeren en Gezondheid* en de gehanteerde methodologie. Deze factsheet biedt meer inzicht in de sociodemografische en socio-economische context van de jongeren. Dit omvat onder meer informatie omtrent de afkomst van de jongeren en de socio-economische karakteristieken van het gezin waarin de jongeren opgroeien.

SOCIODEMOGRAFISCHE CONTEXT

METHODOLOGIE

De migratieachtergrond van de jongeren alsook van hun ouders werd in kaart gebracht door te peilen naar hun geboorteland via de vraag: 'In welk land ben je/is je vader (of de partner van je moeder)/is je moeder (of de partner van je vader) geboren?'. Er waren twaalf antwoordcategorieën: 'België', 'Nederland', 'Polen', 'Roemenië', 'Frankrijk', 'Marokko', 'Bulgarije', 'Italië', 'Rusland', 'Syrië', 'Turkije' en 'Ander land'. Naast België werden de overige antwoordcategorieën geselecteerd aan de hand van de grootste migratiegroepen in België. De laatste antwoordcategorie ('Ander land') liet toe om zelf het geboorteland in te vullen indien dit niet was opgenomen in de lijst. Op basis van de antwoorden op deze vragen werden drie groepen onderscheiden: autochtoon (jongere zelf in België geboren alsook beide ouders), tweede generatie migranten (jongere zelf in België geboren, één of beide ouders in het buitenland geboren) en eerste generatie migranten (jongeren zelf in het buitenland geboren).

De gezinssamenstelling werd bevraagd door jongeren te laten aanduiden met wie ze allemaal samenwonen in hun gezin waar ze al hun tijd of het meeste van hun tijd doorbrengen. Ze konden meerdere antwoordcategorieën aanduiden en kiezen uit: 'moeder', 'vader', 'partner van vader', 'partner van moeder', 'ik woon in een pleeggezin of opvangtehuis' en 'bij iemand of ergens anders'. Op basis van de antwoorden werd een onderscheid gemaakt tussen tweeouder gezinnen (jongeren die bij hun beide ouders in hetzelfde huis wonen), eenouder gezinnen (jongeren die met één ouder samenwonen), nieuw samengestelde gezinnen (jongeren die samenwonen met twee ouders waarvan één plus-ouder) en een rest-groep (jongeren die niet bij hun ouders wonen of de vraag niet invulden).

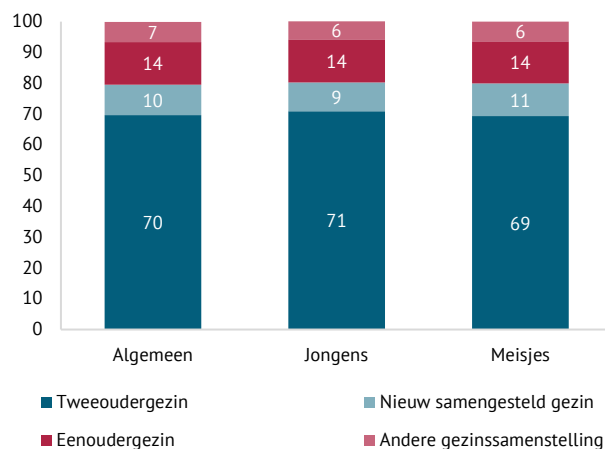
1 MIGRATIEACHERGROND

In de steekproef waren 68,2% van de jongeren en hun ouders in België geboren (autochtoon). Het percentage leerlingen dat aangaf zelf in België geboren te zijn en waarvan ten minste één van beide ouders in het buitenland geboren werd, bedroeg 21,7% (moeder in buitenland geboren: 5,1%; vader in buitenland geboren: 6,1%; beide ouders in buitenland geboren: 10,5%). Van de totale steekproef gaf 9,9% van de jongeren aan in het buitenland geboren te zijn.

Binnen deze groep werden vier categorieën onderscheiden. Zij waarvan (1) beide ouders, (2) de vader, (3) de moeder of (4) geen van beide ouders in België geboren zijn. Deze groepen bedroegen respectievelijk 0,8%, 0,7%, 0,4% en 8,0%. De overgrote meerderheid van de leerlingen die in het buitenland geboren werden, heeft dus ook ouders die uit het buitenland afkomstig zijn.

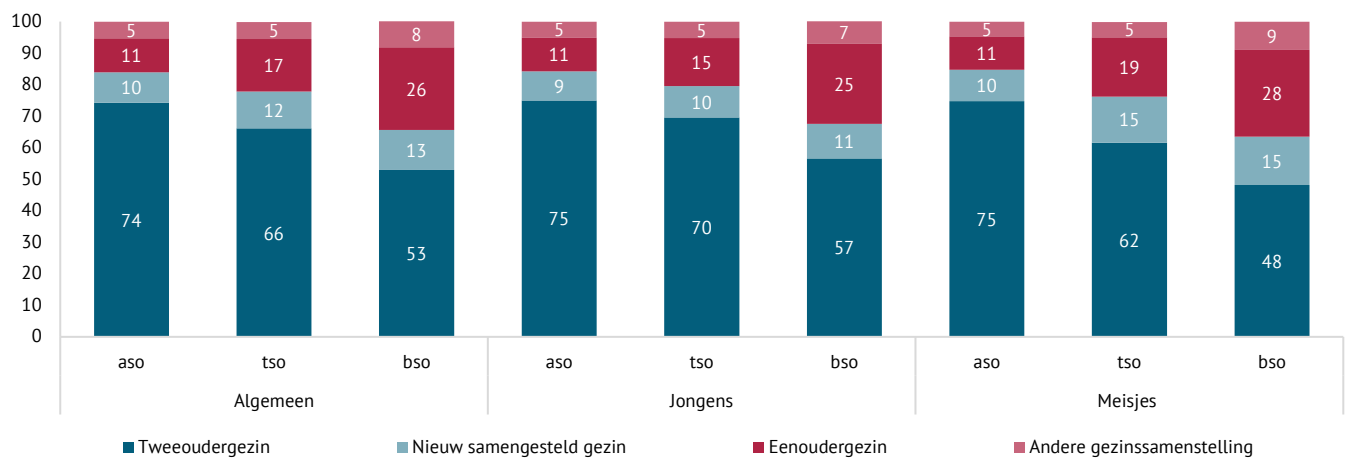
2 GEZINSSAMENSTELLING

De meerderheid van de jongeren (69,6%) rapporteerde in een tweeoudergezin te wonen. Bij de jongens is dit 70,9% en bij de meisjes 69,3%. Verder woonde 13,8% van de jongeren binnen een eenoudergezin (jongens: 13,9%; meisjes: 13,7%). Vervolgens woonde 9,9% van de jongeren binnen een nieuw samengesteld gezin (jongens: 9,4%; meisjes: 10,6%). Tot slot was er een groep jongeren met een andere gezinssamenstelling (6,6%) die niet bij hun ouders woonde of de vraag niet invulde (jongens: 5,9%; meisjes: 6,4%). De percentages verschilden niet tussen jongens en meisjes ($\chi^2(3) = 11,2$, $p = 0,011$). De resultaten worden weergegeven in [Grafiek 1](#).

Grafiek 1: gezinssamenstelling algemeen en naar geslacht (procentueel)

In [Grafiek 2](#) wordt de gezinssamenstelling weergegeven naargelang opleidingsvorm voor zowel alle jongeren samen als apart voor de jongens en de meisjes. Jongeren uit het algemeen secundair onderwijs (aso) rapporteerden vaker in een traditioneel gezin te wonen vergeleken met de jongeren uit het technisch secundair (tso) en het beroeps secundair onderwijs (bso; $\chi^2(6) = 385,9$; $p < 0,001$). In analogie met de algemene prevalentiecijfers werden ook bij de jongens en de meisjes afzonderlijk verschillen in de prevalentiecijfers geobserveerd (jongens: $\chi^2(6) = 166,0$; $p < 0,001$; meisjes: $\chi^2(6) = 263,1$; $p < 0,001$).

Grafiek 2: gezinssamenstelling naar opleiding, algemeen en naar geslacht (procentueel)

SOCIO-ECONOMISCHE CONTEXT

METHODOLOGIE

Het opleidingsniveau van beide ouders werd nagegaan via de vraag: 'Wat is het hoogste diploma dat je vader (of partner van je moeder)/moeder (of partner van je vader) heeft?'. De antwoordmogelijkheden waren: 'geen, nooit gestudeerd', 'lagere school', 'secundaire school', 'hogeschool of universiteit', 'ik ken deze persoon niet/zie deze persoon niet' en 'ik weet het niet'.

Via de vraag: 'Heeft jouw vader (of de partner van je moeder)/jouw moeder (of de partner van je vader) werk?' werd de beroepsstatus van de ouders bevestigd. De antwoordmogelijkheden waren: 'ja', 'neen', 'ik weet het niet' en 'ik ken deze persoon niet/zie deze persoon nooit'. Indien de jongere 'neen' antwoordde werd gevraagd om dit verder te specificeren via volgende antwoordcategorieën: 'is ziek, gepensioneerd of student', 'is werkzoekend', 'doet het huishouden of zorgt voor anderen' en 'ik weet het niet'.

Er werd ook gepeild naar de subjectieve welvaart van de jongeren via de vraag: 'Hoe rijk denk je dat je gezin is?'. De antwoorden varieerden van 'zeer rijk' tot 'helemaal niet rijk'.

De materiële welvaart van het gezin werd gemeten aan de hand van de Family Affluence Scale (FAS) of familiale welvaartsschaal. Deze schaal bestaat uit zes items die peilen naar het bezit van het aantal auto's, het aantal computers, het aantal badkamers, het aantal buitenlandse reizen dat het gezin doet, het hebben van een wasmachine en het hebben van een eigen slaapkamer. Op basis van de antwoorden op deze items werd een absolute somscore berekend waarna drie groepen werden onderscheiden: de lage, de midden en de hoge FAS-groep. Deze groepen bestaan respectievelijk uit jongeren uit de laagste 20%, middelste 70% en hoogste 10% FAS-groep.

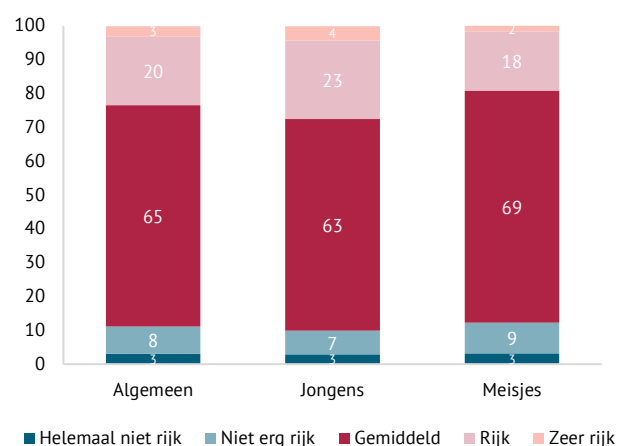
1 BEROEP EN OPLEIDINGSNIVEAU OUDERS

Van alle jongeren gaf 85,2% aan dat hun moeder werkt en 90,1% dat hun vader werkt. Daarnaast rapporteerde 10,3% dat hun moeder niet werkt en 4,2% gaf aan dat hun vader niet werkt (huisvrouw/-man, ziek, student, gepensioneerd of werkzoekend). Een resterende groep gaf aan 'ik weet het niet', 'ik ken deze persoon niet/zie deze persoon niet' of vulde de vraag niet in (vaders: 4,5%; moeders: 5,7%).

Wat betreft het opleidingsniveau van de ouders werd vastgesteld dat de meerderheid van de ouders hogere studies volgden (bachelor of master), namelijk 40,7% van de vaders en 49,1% van de moeders. Daarnaast beëindigde 18,7% van de vaders de schoolloopbaan na het secundair onderwijs, bij de moeders was dit 15,2%. Een minderheid van de jongeren rapporteerde dat hun ouders enkel het basisonderwijs voltooiden (vaders: 2,5%; moeders: 1,8%) of geen opleiding genoten (vaders: 1,3%; moeders: 1,2%). Een resterende groep gaf aan 'ik weet het niet', 'ik ken deze persoon niet/zie deze persoon niet' of vulde de vraag niet in (vaders: 36,8%; moeders: 32,7%).

2 SUBJECTIEVE WELVAART

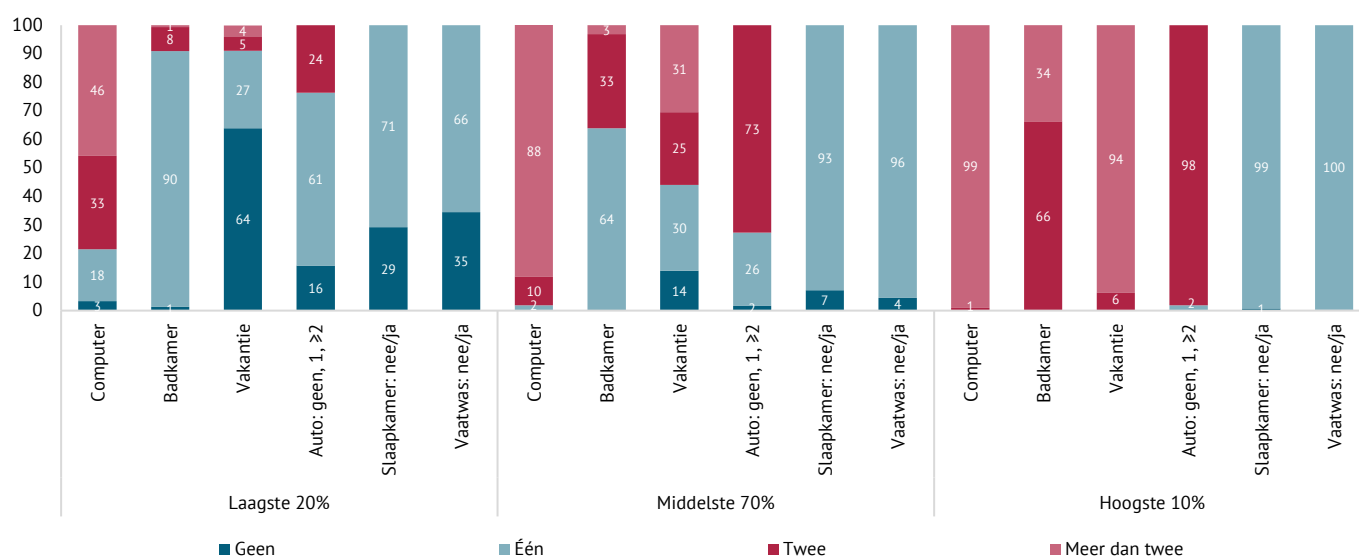
De subjectieve welvaart van de jongeren wordt weergegeven in [Grafiek 3](#). Hieruit blijkt dat de meerderheid van de jongeren (65,4%) aangaf gemiddeld rijk te zijn (jongens: 62,5%; meisjes: 68,5%). Vervolgens gaf 20,3% van de jongeren aan rijk te zijn (jongens: 23,2%; meisjes: 17,5%) en 3,1% gaf aan zeer rijk te zijn (jongens: 4,3%; meisjes: 1,7%). Het percentage jongeren dat aangaf niet rijk te zijn bedroeg 8,0% (jongens: 7,0%; meisjes: 9,1%) en het percentage dat aangaf helemaal niet rijk te zijn was 3,1% (jongens: 2,9% en meisjes: 3,2%). Hieruit kon afgeleid worden dat de jongens hun subjectieve welvaartsniveau gemiddeld iets hoger inschatten in vergelijking met de meisjes ($\chi^2(4) = 237,6; p < 0,001$).

Grafiek 3: subjectieve welvaart algemeen en naar geslacht (procentueel)

3 MATERIËLE WELVAART

In **Grafiek 4** wordt het profiel per FAS-groep weergegeven. Hieruit is af te leiden dat vooral in de basisvoorzieningen weinig verschillen op te merken waren tussen de drie FAS-groepen onderling. Zo heeft vrijwel elke jongeren een eigen slaapkamer en minstens één badkamer in huis, ongeacht de FAS-groep waartoe ze behoorden. Bij hogere FAS-groepen lagen de aantallen enkel hoger. Grotere verschillen werden echter waargenomen in de FAS-items die niet naar basisvoorzieningen peilden. Zo hadden jongeren uit de laagste FAS-groep vaker geen vaatwasser in vergelijking met de andere FAS-groepen en gingen ze stevast minder of niet op reis. Tussen de middelste en hoogste FAS-groep werden hierin minder uitgesproken verschillen vastgesteld.

Grafiek 4: profiel per FAS-groep (procentueel). Noot: de antwoordcategorieën van de FAS-items wijken licht af van de hierboven weergegeven legende. Voor de FAS-items waarbij de antwoordcategorieën niet overeenstemmen met de legende wordt de correcte interpretatie onder de grafiekbalk zelf verduidelijkt.

COLOFON

De studie Jongeren en Gezondheid kadert binnen de internationale Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) studie en wordt met steun van de Vlaamse overheid, Agentschap Zorg en Gezondheid uitgevoerd door de onderzoeksgroep Gezondheidsbevordering van de vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg aan de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen van Universiteit Gent. De verantwoordelijke onderzoekers zijn prof. dr. Benedicte Deforche (promotor), dr. Maxim Dierckens (hoofdonderzoeker) en Karen Schrijvers (onderzoeker).

Contact

Universiteit Gent | Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg | Corneel Heymanslaan 10 · 4K3 (ingang 42) | 9000 GENT

+32 (0)9 332 83 71 | jongeren-en-gezondheid@ugent.be | www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be | www.hbsc.org

Aanbevolen referentie

Schrijvers, K., Dierckens, M., & Deforche B. (2023). Studie Jongeren en Gezondheid, *Sociodemografische en –economische context* [Factsheet]. Opgehaald van: [link invoegen]

Versie april, 2023